

CSABAI LÁSZLÓ (1969) Nyíregyháza

CSABAI LÁSZLÓ

A konzervgyár visszavág

Hudák Bandi a teherportán érkezik. Ez nem szabályos, de őt beengedik itt is. Mert ő Hudák Bandi. Nem igazgató, nem főmérnök, nem főkönyvelő, nem üzem- vagy műszakvezető, csak egy foltozó-gombfelvarró a munkaruharak-tárban. Mégis kiváltságai vannak, mert... Mert ő Hudák Bandi.

A teherporta mellett van a felvásárló. A megye téeseiből meg Csehszlováki-ából és Romániából érkező teherautók megrakottan, majd üresen hajtanak föl a gépjárműmérlegre, és a különbséget jóváírják szállítmányként. De a gyár-nak szüksége van a bokortanyai kistermelők zöldségére, gyümölcsére is. Azok kiöntik zsákocskáik tartalmát a mázsálón lévő ládába.

Százasokat visznek haza. „Bartókot”, ahogy a márciusban bevezetett ezer-forintos bankjegyet nevezi a nép, csak nagyon ritkán.

Juhászné az átvevő. Kemény tekintetű asszonyság. Amilyen ide kell. Mert a gazdák szeretnek sumákolni. Selejtes gyümölcsöt a jó közé keverni.

A most vitatkozó kistermelő, egy, az augusztus végi meleg ellenére bá-ránybőr kucsmát viselő parasztember berzeneci szilvát hozott. Juhászné do-bálja ki a lötytedeket. Hudák Bandi is felhúzza homlokát, és beáll segíteni a válogatásban. Ő viszont nem a hibásakat, hanem a legszebbeket gyűjti. A zse-bébe. Gyermekkorában még a kertek végi lotyószilva is kincs volt, az ilyen ne-mes gyümölcsért képesek lettek volna megfojtani egymást a kölykök. Nem le-het megszokni azt, hogy most már ehet belőle eleget. Pláne, ha így, ingyen.

Juhászné fizet, az ember méltatlankodva elmegy.

Jön a következő. Bartos szaki. A gyár nyugdíjasa. Ezért egy kis kedvez-mény jár neki. Egyrészt Juhászné nem vizsgálja át a zöldpaprikáját, másrészt enged, hogy megölelgesse a vállát. Ez eddig rendben van. De mikor Bartos keze a nő fenekére téved, Hudák Bandi dühösen köpi ki a szilvamagot. Juhászné fenekét csapkodni, fogdosni ő szokta. Más esetleg akkor, ha ő nincs jelen. Most megragadja az asszony kezét, és elhúzza egy raklaphalomhoz.

– Juhászné kartárs, egy üzenetet hoztam... – s közben visszafordítja a nőt, de úgy, hogy a tenyere végigszánt annak terjedelmes ülepén.

Ami fölöttébb feldobja Bandit. Csak ötvennégy éves, a vágy még erős ben-ne. Nagy öröm egy nőt megszerezni vagy akár csak incselkedni vele. Férfi lesz tőle a férfi.

Bartos elmegy, nincs már szükség a színészkedésre. Bandi egy, a nyilvá-nosságnak szóló, nagy fenékpacsival vesz búcsút Juhásznétól.

A gyárudvar az első számú nyersáruraktár. Itt könnyen áttekinthető a készlet, és nem kell annyit mozgatni. Viszont ki van téve a természet hatásainak. Haj-nali hideg, déli meleg, eső nem tesz jót a zöldségeknek, gyümölcsöknek. De legalább arra ösztönzi az üzemek vezetőit, hogy gyorsítsák a feldolgozást.

A konténerekben most főleg szárától megfosztott zöldpaprika van. Ton-naszám. A téeszeknek a gyár kívánalmi szerint kialakított tisztítótelepeiről érkezik. De van csumázás a gyárban is. Idénymunkások ülnek a göngyöleg-raktár előtetője alatti árnyékban. Paprika a kézbe, csumázókarika a papriká-ba, megtisztított paprika a ládába. Gyorsan jár a kezük. Szerencsétlenek nem

órábérben, hanem teljesítményre dolgoznak. A felügyelőjük Hermanné brigádvezető. (Bár ők nem alkotnak szocialista brigádot.) Hermannéről mindenkinek az a véleménye, hogy kurva. Pedig nem az. Tavaly viszonyt kezdett egy TMK-lakatossal, az igaz, ám a férfi özvegy, Hermanné meg évek óta külön szobában él alkoholista férjétől. De balszerencséjére kitudódott a dolog, és pont olyankor, amikor nem volt más pletykálnivaló.

Bandi elindul Hermanné felé. Megcsörren valami. Lenéz. Egy kicsavardott acél lapkagyűrű. Megveszik a MÉH-telepen, igaz, sok kell egy kilónyihoz. Azért Bandi felveszi, zsebre vágna, de tele a zsebe. Gyorsan befal három szilvát. (A kétes hasznot hozó lopás is bokortanyai szegényöszön. Meg háborús öszön. '43 és '45 között a nyárligeti szabók minden nadrágba térdig érő zsebet varrtak. A megrendelők kérésére. Mert elterjedt vélemény szerint a rendőr, a csendőr, a finánc, a magyar, német, orosz katona nem vizsgálta meg úgy a zsebeket, mint a tarisznyát, batyut vagy hátizsákot.)

Juhásznának a feneké nagy, Hermannének a melle. És ez azért feltűnő, mert amúgy vézna teremtés. Bandi sokszor elmerengett már, milyen lenne, ha Hermanné meztelenül rohagálna a gyárudvaron. „Rengenének a csöcsei, mint egy tehénnek.” És erre a képre a férfinak mindig kedve támadt bekapni ezeket a mellbimbókat.

Hermanné brigádvezető a Nyárligeti Napló aznapi számát mutatja neki. Benne Koltai szaki egy írása, az „Olvasóké a szó” rovatban.

Koltai megveszekedett vilájobbító. Mindig kritizál valamit. (Rossz helyen van a villamos megállója, a szemetesek hajnalban szándékosan földhöz csapják a kukákat, a boltokban az üzletvezetők átcímkeztetik és frissként adják el az előző napi kenyeret, a benzinkutasok köszönés nélkül teszik el a borravalót, a rendőrök szolgálat közben napraforgómagot rágnak, a taxisok erőszakkal cipelik járművükbe az idős embereket...) Néha leközlík a levelét, egy illetékes válaszlevelével. Néha elfogadják észrevételének a jogosságát, és intézkednek. De aztán megy minden tovább, mint előtte.

Koltai most amiatt háborog, hogy a Sóstói tóban megtiltották a horgászatot.

Hudák Bandit ez nem érdekli. Horgászni nem szeret, halat nem eszik. Viszont az olvasást tetteve zavartalanul szemlélheti Hermanné melleit. Látni rajta a melltartó bevágását. Egészen mélyen. Vagyis egy apró mozdulattal kiomlana belőle a két emlő. És látszanak a kis tüskék. A mellbimbók helyén. A férfi összehajtja a lapot, és leteszi a nő elé az asztalra, de úgy, hogy közéjével kicsit megnyomja az egyik bimbót. Hermanné önkéntelen megrázza a fejét. De nem szól. Kellemetlensége támadna a sok idegen előtt.

Az aulától balra az irodák kezdődnek, jobbra az étkezdé, szemben vele az öltözők. Az aulát magát a büfé uralja. Lehet kapni szalámis szendvicset, nápolyit, Sport szeletet, rágógumit, ropit, Oázis üdítőt. De ezek alig fogynak. Mert a presszókává a sztár.

Régen sem csak az urak feketéztek. A bokortanyaiak, ha bementek Nyárligetre a szerdai vagy szombati vásárra, a Búza téri tejcsarnokban egy kávéval zárták a napot. Otthon pedig a vasárnapi ebédet vagy a lakodalmi tortafalást. Még ha ez a fekete csak Franck cikória volt is.

A prolik, vagyis mostani, illendőbb nevükön a „dolgozók” meg egyszerűen már nem működnek kávé nélkül. Reggel azzal kezdik. Ebédszünetben folytatják. És munka után is. Ha meg három műszakba járnak, folyton öntik magukba a keserű levet. De hát hogyan is lehetne kibírni szezonban, amikor vasárnap is dolgozni kell (nyomorult kis pótlékokért), hogy az ember befejezi esti tízkor a munkát, s reggel hatkor már ismét a futószalagnál áll. Valami kábítószert kell. Az életre. Az élet ellen. Pálinkával nagyon könnyű lebukni. Újabban

már nem fújatnak, hanem csak bele kell beszélni egy mikrofonba, s az már mutatja is, ha az ember felesel nyitott. És akkor repül. Ami egy napig öröm. Hogy vége a robotnak. Aztán gond: új robotot kell találni.

Hudák Bandi nem kávézik, viszont beáll a presszógép elé a sorba, két fiatal lány közé. Izeg-mozog, vigyorogva élvezkedik. A pultnál egy csokoládét kér.

A csokoládét már eleve olvadtan kapja, s mire leér az alagsorban lévő munkaruharaktárba, már az ujjait szopogatja.

– Ó, Bandi bácsi, neked nem elég az otthoni nyalóka? – kiált rá Papdi Icu.

A férfi megsimogatja a lány arcát. Vitte már az ágyba, de nehezen boldogult vele. Icu irtózatosan kövér. Forgatni, hajtogatni kellett. Végül Bandi hanyatt feküdt, kinyomta a hasát, és úgy helyezkedett el rajta a lány. Aki már bőven harminc felett van, de mivel férje nincs, hát lánynak számít.

A vénlányokat kerürendőnek tartják, mert rigolyások és búbánatosak. De Bandi tudja, hogy ez nem mindig állja meg a helyét. Nincs gyermek, de így nincs, aki az idegeire menjen, nincs férj, de így nincs, aki eligya a család pénzét, megkeserítse az estéket. A vénlányok is sokfélék. Van közöttük kifejezetten formás. És életvidám. Icu is jókedvre deríti az embert.

És ami egyszer vesződés volt, az megszépülhet. Bandinak most megint kedve támad birkózni egyet Icuval. De ez más, mint a fogdosás. Ezt négy szemközt kell megbeszélni. A lány, mintha csak kitalálná a másik gondolatát, felszólítja:

– Gyere csak ide, Bandi bácsi!

– Mit akarsz?

– Nyúlj be a bugyogómba!

Ezen meglepődik a férfi. Ilyen nem szokott lenni. A munkaidőben bujálkodni akarók elrejtőznek a gépházban, vagy bebújnak egy teherautó platóján a ponyva alá. Ha a termelés engedi. (Csak azoknak engedi, akiknek amúgy is könnyebb a dolguk.)

Öten merednek a lányra. Majd Bandira. Aki még mindig nem érti a helyzetet. „Mit akar ez a liba? Tán csak nem dicsekszik a gyakással? Hírbe akarja hozni magát?”

De valami férfibüszkeség arra bírja Bandit, hogy felhajtsa Icu blúzát, és a vastag ráncok közé benyomja a kezét. Egy övig jut. A lány ekkor nagy levegőt véve kinyomja a hasát. Bandi csuklója beszorul a váratlanul kemény hasfal és a száj közé. Fáj a csuklója, kihúzná. Nem megy. Mindenki nevet. Bandi is próbál, de túl hosszú ideig tart ez a tréfa. Icu még mindig nem engedi. Elkezd paskolni Bandi tarkóját, mint egy rossz kisgyerekeknek.

Ekkor végre meglágyul. Behúzza a hasát. A férfi nevetése pedig őszintévé válik, bár magát neveti.

– Jól van Bandi bácsi, dolgozzunk, mert a főnök fegyelmet ad – vált hirtelen Icu, s énekelni kezd egy slágert a savanyú csokoládéről.

A munkaidő először lassan telik, majd ez ebédszünet után felgyorsul, a végéhez közeledve aztán ismét csigalassúsággal vánszorog.

Bandi a délelőttöt négylyukú gombok felvarrásával tölti. Átlósan fűzi át a cérnát. Ami azt eredményezi, hogy középen kis dudor keletkezik. Mint egy mellbimbó. És a gomb az emlőudvar. Igazán megörvendeztetni ez a képzet a férfit, csodálkozik, hogy eddig erre nem jött rá. S ahogy bámulja az édes kis kidudorodást, már-már valóságos, húsból-vérből lévőnek gondolja. Mert az is. Mivel Moháné áll előtte épp olyan fehér köpenyben, mint amilyen Bandi ölében van. És még szebb mellbimbóval. Amely szerényen mutatja magát, de Bandi képzeletben kiegészíti.

Moháné a gyár függetlenített alapszervezeti titkára. Vagyis a Párt, a hatalom képviselője.

A felül lévőket illik szidni. Mindegy, milyen idők vannak, az emberek nem tudnak lakatot tenni a szájukra, figyelmeztetik egymást, hogy veszélyes a nagy pofa, de azért mondja mindegyik a magáét. Újabban viszont már nem is figyelmeztetik egymást. Ahogy Kádár egyre vénebb, betegebb, úgy roskadozik a rendszere. Működik, de már csak megszokásból. És főleg a Nyugat kegyéből. Hivatalosan ellenség a Nyugat, ám hogy még egy kicsit húzza a rendszer, onnan jön a pénz. Főleg hitelként. De fizetségként is. A Nyárligeti Konzervgyár a befőtteit az NSZK-ba meg Angliába, az almasűrítményét Amerikába szállítja. (A sűrítmenyből Coca-Cola lesz, amit visszahoznak az amerikaiak, és nagy haszonnal eladják. Hiába, a kapitalista eszén nem lehet túljárni.) A régi partner, a Szovjet is vásárol konzerveket. Nyamvadt rubellel fizet, viszont megvesz „minden szart” – ahogy a gyár vezetői idegenek előtt is mondják.

Moháné Erzsó kedves, szerény asszony, nehéz utálni. Pláne, hogy Bandi megtapasztalta, milyen odaadó tud lenni az ágyban. Ez a kellemes emlék azonban előhív egy kellemetlent is: Bandi a háború alatt együtt napszámoskodott, bandázott azzal a Minyák Ferivel, aki később a szlovák–magyar (valójában tirpákmagyar–felvidéki magyar) lakosságcserekor Mohára magyarosította a nevét, és feleségül vette a jóval fiatalabb Boros Erzsót. Beléptek a Pártba, de csak olyan csendesesen térítők lettek. Mint a háború előtt a baptisták meg a metodisták.

Bár már ritkábban találkoztak, Feri a cimborája maradt Bandinak. És egy cimborára feleségét elcsábítani nem jó dolog. Bandi mégis megtette. Mert egy csinos asszonnal bujálkodni meg jó dolog. A lelkiismeret-furdalás marad. De ha megint alkalom adódik...

És Moháné Erzsó most úgy néz Hudák Bandira, hogy akár azt is akarhatja. Vagy csak egyszerűen azért esedezik, hogy jöjjön el az ideológia-politikai előadásra? Mert az előadásosdi-szemináriumosdi is olyan, mint a brigádok vállalása: teljesíteni kell ennyit meg ennyit, hogy a terv így meg úgy...

Erzsó átnyújt egy nyomtatott lapot:

„MEGHÍVÓ

gazdasági-politikai-ideológia előadásra

Téma 1: A szovjet–magyar gazdasági kapcsolatok fejlesztésének lehetőségei, különös tekintettel más KGST-országok bevonására.

Téma 2: A szocialista demokrácia fejlesztésének időszerű kérdései, különös tekintettel a munkahelyi demokráciára.

Vitaindító előadás tart: Mohai Ferenc, pártiskolai oktató.”

– Gyere el, Bandi! – kérleli a nő. – Lesz kóla és aprósütemény. Ferivel is beszélgethetsz utána. Rég találkoztatok.

Hudák Bandi sem Erzsót, sem Ferit nem akarja megbántani. Viszont végképp nem akar két órát dögunalomban eltölteni. Amit most akar: Erzsót jól megfogdosni. Ezt a következőképpen csinálja: előrehajol, homlokával megkocantja a nő homlokát, védelmezően és részvétellel átkarolja annak vállait, és azt mondja:

– Nehéz fába vágta a fejszéd, Erzsókám! Az öregek tévézni, a fiatalok presszózni akarnak a munkaidő leteltével. Tegyétek át az előadást november hetedikére. A díszünnepség után majd egy karbantartó brigádot felvezényelnek...

– De most, augusztusban is kell valamit...

– Megtartja hát Feri az előadást egy embernek, neked... – s ekkor Bandi lejjebb kapja a fejét, úgy, hogy az éppen a nő mellei között landoljon. És a két formás mell, mint két nyúlfi, megpaskolja Bandi arcát.

A konzervgyár konyhája jó. Alapanyag van bőven. Három forint a menü. Egy szelet kenyér húsz fillér. De sokan saját kenyeret hoznak, mert a boltban vásároltból tizenöt fillérre jön ki egy szelet.

Bandi leül egy szélső asztalhoz, és vár. Egy gusztusos falatra. Mert nem lehet kihagyni egyetlen sorbaállást sem tapogatas nélkül.

Jön Harákovicsné – túl csontos. Findmájerné – szájszaga van. Findmájer Böbike – ő csinos, és jó illatú, viszont ott van mellette az anyja. Lovasiné – ez az asszony túlzottan odavan az uráért.

Baloghné Eszti. Ő kívánatos özvegyecske. Pedig lelógna a mellei. De éppen ezért. A férfimoldón van egy lyuk, amin keresztül követni lehet a női öltöző történéseit. A lányok és asszonyok általában már a zuhanyzófülke tövében magukra kapják a ruháikat, vagy legalább a fehérneműt, és úgy jönnek ki az öltözőszekrénykékhöz. Nem így Eszti! Ő megvárja, míg teljesen megszárad a teste, s addig meztelenül hajlong, kóricál. Lélegzetelállító, ahogy eközben kopog a magassarkú cipőjének a sarka, s ahogy ezzel egy ütemben himbálódik a mellbimbója. Ráadásul van Eszti fenekén egy körbefutó zsírpárna, amibe gyakás közben meg lehet kapaszkodni. Legalábbis így képzeli Bandi. Próbálni még nem próbálta.

Most Bandi beáll mögé, és ahogy az kenyérért hajol, ő egyet előrelép, így ágyéka súrolja Eszti zsírpárnáját. A nő nem háborodik fel ezen. Bandi hát jó szorosan mögötte marad.

A nők fogdosásában és elcsábításában Bandinak van egy nagy konkurense: halott Jóska.

Két éve Jóskát konténert mosni rendelték. Aszeptikus gumicsizmát és munkaruhát kapott, bemászott a tárolóba, és spriccelte a mosószerrel, dörzsölte kefével a konténer falát.

A nagy rohanásban viszont nem tájékoztatták a beszállítót, hogy várnia kell, így az rázúdított a férfira három tonna zöldbabot. Rohant két éjszakai műszakos kikaparni. Öt percet vett ez igénybe. Jóska már nem lélegzett. Kihívták a mentőket. Hiába próbálták újjáéleszteni. Ki kellett hívni a rendőrséget. Bár nyilvánvaló volt, hogy baleset és fulladás a tragédia oka, az orvostani szakértő boncolást rendelt el. És Jóska a prospektúrára tartván felébredt. A hullaszállítók nem rémültek meg, volt már dolguk tetszhalottal. Viszont Jóskának igencsak felment az ázsiója a gyárban. Újabban már nem nagy kunszt a bolgár vagy a jugoszláv tengerpartról mesélni, a Riviérát vagy Párizst látni, és onnan visszajöve diavetítéses előadást tartani, na, az valami! De a halálból visszajönni: ilyen még nem volt a gyárban.

Jóskára ráragadt, a „halott” előnév, de azóta ragadnak rá a nők is. Borzongatóan kéjes dolognak tartják a vele való bujálkodást. És a jó vágású férfi nem okoz csalódást.

Halott Jóska Németh Bettivel, a vállalat KISZ-alapszervezetének és klubjának vezetőjével beszélget. Mögöttük egy vashordó, amibe a törött gyümölcsbefőtteket dobják. Az üvegszilánkok leszállnak az aljára, a cukros lé meg hamar erjedni kezd. Döngenek most is fölötte a legyek, a felszínét ellepik a megfulladt muslicák és a csótányok. Érkezik Botos szaki, a fűtő, félretolja a döglött férgemet, és jóízűt szív a cefréből. Ezt mindenki tudomásul veszi, elvégre aki kutyamelegben tűznél dolgozik, annak jár védőital. A szaki ráadásul folyton eszik, egy lecsókolbászt benyom munkaruhájának ujjába, és leharap belőle minden szénlapátolás után egy darabot.

Betti plakátot ragaszt ki az üzemcsarnok falára. Este héttől a KISZ-klubban filmvetítés lesz. Videomagnóról megnézik *A Birodalom visszavágot*. Aztán szendvics, sör és tánc. Bandi elképzeli, egy élelmes férfinak milyen lehetősége-

ket rejt ez. De nem fog elmenni. Ugyan senki nem mondja neki, hogy ő már öreg, és ő egyáltalán nem tartja magát annak, de mégis az. Legalábbis a klubhoz. Ez rossz gondolat. Inkább keres egy asszonyt, akit képzeletben levetkőztethet.

Meg is találja Vargáné Julit. Az asszony a targoncája mellett cigarettaszünetet tart.

Hudák Bandi a fenekét megsimogatva köszönti, mire az asszony megrázódik. Nincs jó kedvében. Ritkán szokott lenni. Állandó gondja a beteg anyja, a részeges apja és a sok kóbor eb. Nem bírja nézni a kivert vagy elcsatangolt jószágok bánatos tekintetét. Sokat elvisz a kutymenhelyre, ahol fényképet készítt róluk. Ezeket a blokkoló óra melletti falíújságra tűzi föl, hátha valaki örökbe fogad egyet. Bandinak is fényképeket mutat.

– Nekem van egy pulim. Az elég.

– Kaphatna egy játszótársat.

– Az igaz. Meggondolom. Ígérem.

A nő eldobja a cigarettát. És felszáll a targoncára. Bandi a fenekét nyomva segít neki ebben.

A munkaruharaktárba visszatérve Bandinak meg kell állni az ajtóban. Éppen felmosta a követ a két takarítónő. Tirpák asszonyok. Hangosan társalognak, mintha senki nem érthetné őket. Pedig a bokortanyák nyelvét az is megérti nagyjából, aki csak magyarul beszél:

– Vcsera meglátogatováli a sztrari. Vipil pálenku, aszt mondja, fog megmurdevat, ha nem viszünk neki pálinku. Bozsicku moj! – mondja a lila köpenyes. A fehér köpenyes bólogat.

Tirpák asszonyokkal érdemes óvatosan bánni. A tirpák olyan, mint a magyar, csak a fősვნყség és a szemérem területén eltúlozva. De néha a bokortanyai asszonyok is elengedik magukat. Még olyan is van, hogy megbolondulnak. Egy idegen férfiért. Egy időre. Aztán élnek tovább, mint előtte.

Bandi egyszerre támadja meg mindkettőt. Hátulról. A derekuknál megragadva őket. Kicsúsznak a karjaiból. Nevetve. Nevető asszonyt látni is jó.

Hudák Bandi felesége, Margit, búvalbélelt.

Ahogy Bandi az előbb a takarítónőket, úgy lepi meg most őt Szabó kartárs, az SZB-titkár.

– Hozzád jöttem, Hudák kartárs.

– Mit kell megfoltozni?

– Most semmit. Az irodán várnak ránk páran. A brigádfelajánlások ügyében.

– Mi vállaltuk, hogy megvarrunk harminc babaruhát a gyermekotthon lakói számára, és ezt teljesítettük.

– Ezt is megbeszéljük.

Bandi azonnal látja a három nő arcán, hogy itt nem értelmetlen beszélgetés lesz.

Az első Lakatosné, a targoncások brigádvezetője. Apró kis boszorkány. Mindig, mindenkivel baja van, de nem az érintett szemébe mondja, hanem a főnökének. Öklelően néz a férfira.

A második Moravszkiné. Ez nagy testű, nyugodt asszony. Bandi szokott neki viccet mesélni, mert hálás hallgatóság. Ő is dühös. Még nem látta ilyennek Bandi.

A harmadik Moháné. Ő nem mérges, inkább aggódó. Ami még rosszabbat sejtet. Előtte papírlap, rajta felirat: Jegyzőkönyv.

Szabó beül negyediknek. Bandit nem kínálják székkel.

Az SZB-titkár vizet iszik, megköszörüli a torkát, hátradől a széken, és úgy kezdi:

– Hudák kartárs, egyetértesz Pártunk és államunk politikájával?

- Há'... hogyne.
- A termelés minőségi és mennyiségi fejlesztésével?
- Egyetértek.
- A szocialista demokrácia bővítésével?
- Azzal is.
- És az ezzel szorosan összefüggő szabadságjogok kiterjesztésével?
- Szabadság... az jó dolog.
- Meg tudnád mondani, milyen szabadságjogok illetik meg a Magyar Népköztársaság állampolgárait?
- Sokféle.
- Mégis, mondjál párat.
- Van választás izé... Tanácsi meg országos.
- Nagyon jó, Hudák kartárs! Bárki részt vehet a választásokon. Választóként és választhatóként is. Ha elfogadja a Hazafias Népfrent programját.
- Igen, a Népfrent, azt tudtam...
- Mit mond neked az utazáshoz való jog?
- Lehet menni, ahová az ember akar.
- Így van. Külföldre is! Már Nyugatra is!
- A szomszédom volt Bécsben. Hozott egy csomó kvarcórát.
- A valutakerete terhére?
- Nyilván.
- Akkor ezzel nincs semmi baj. Mit jelent a munkához való jog?
- Hogy van munkahely.
- Így igaz. Ez nincs Nyugaton. Ha jön a válság, a munkás az utcára kerül. És mi a véleményed az emberi méltósághoz való jogról?
- Tisztelni kell egymást.
- Tisztelni bizony. Nem lehet büntetlenül rágalmazni valakit, rossz hírbe keverni, és főleg: általa nem kívánt testi kapcsolatot létesíteni vele.
- A nemi erőszakot nagyon elítélem.
- Fogdosni sem szabad. A nőket sem. Főleg őket nem!
- Íme, kibújt a szög a zsákból. Ez Hudák Bandinak kis megkönnyebbülés. És félelem. Mert ezek már régóta készülhetnek erre.
- Te egy taperoló vagy! – kiáltja az SZB-titkár, de közben lejjebb veszi a hangját. – A notórius fajtából. Asszonyok, lányok tucatjait aláztad meg. És az, hogy nem annak szántad, nem jelent semmit. Tessék: tizenkilenc esetről van tudomásunk – és az SZB-titkár egy köteg papirosra mutat.
- Bandi beleolvass az első levélbe. Minden igaz benne. Tényleg megmarkolta Szovátiné farát. De az közben nevetett.
- Bandi elnézést kér. A levéltől. Aztán a jelenlévőktől. Fogadkozik.
- Kiküldik. Mikor behívják, Szabó állva olvassa fel az ítéletet.
- Úgy döntöttünk, Hudák kartárs, hogy nem hozunk ítéletet. Túl komoly ez az ügy, nem ránk tartozik. Átadjuk a rendőrségnek.

Hudák Bandi otthon a nyulait eteti. A nyúl a leghasznosabb állat. Elél patakparti fűvön, a húsa remek, a gereznáért jó pénzt ad a Bocskai úti szűcs. És nagyon gyorsan nő. Napról napra látni a fejlődését. És szapora. Bandi órákig tudja simogatni, etetni őket, de most félrelöki azt, amelyik megnyalja a fűcsomót tartó ujját. A tornácról Margit rikácsoló hangja érkezik.

A konyhában ventilátor, de nem a légfrissítésért. Lénypapírok lógnak le róla. Undorító. A légy is az. És most különösen sok van belőlük.

Margit kiszedi neki az ételt. Bandi a szájába veszi. Semmi íze. Ezen meglepődik, mert bármilyen beteg is volt eddig, enni mindig szeretett. Forgatja a villát a tányérban. Krumplis tészta a vacsora. Ami felpirítva a legjobb étel a vilá-

gon. Anélkül viszont a legunalmasabb. És Margit, aki egész nap otthon van, csak a házzal, a veteményessel meg a tyúkokkal van gondja, nem volt képes betenni az ételt a lerbe. Pedig már palackos gázuk is van, nem kell tüzeskedni.

És a férfi számára most minden rossz forrásaként jelenik meg a felesége. Mert miért kell neki más nőket fogdosni? – Mert a felesége nem engedi! Vagy ha engedi is, nem élvezi. Miért kell más nőkkel viccelődnie? – Mert a felesége mindig lehangolt. És miért kell annyit dolgoznia, túlóráznia? – Mert a felesége nem bírta a háromműszakozást!

Hudák Bandi feláll, és dühös tekintettel néz a feleségére. Ő hiszi azt, hogy dühös, a felesége gyilkos tekintetnek látja. Felugrik. A tányérját lesodorja a földre. Ott az idegtépően kezd el, egyre gyorsulva, pörögni. Margit pedig olyan rémült, hogy a férje megszanja. És elszégyelli magát. Mert ki az, aki tud a nőügyeiről, de még kérdőre sem vonja? Ki vetélt el háromszor? Ki szült és nevelt fel két lányt? Ki pakol el mindig utána? Ki tart fejben mindent? Ki intézi a hivatalos ügyeket? Margit, Margit, Margit!

– Jól van, Margit, ne félj! Nem rád vagyok mérges. Csak rossz napom volt – dörmögi Bandi, és eszi tovább a tésztát. A nő feltakarítja a követ. Közben hátat fordít a férjének. Igazán nincs rossz hátsó fertálya az asszonynak. Csak túl jól ismeri, túl sokszor látta már. Bár néha a megszokott dolgok is jók. De a gyári számonkérésre gondolva elmegy a kedve Bandinak a fogdosástól. Csak annyit mond:

– Legközelebb kicsit pirítsd meg a tésztát a lerben! Vagy a palacsintasütőben.

Hudák Bandi megszégyenülve hagyta el a szakszervezeti irodát. Vállal neki-ment az ajtófélfának.

Szabó kartárs bezárta az ajtót, számolt tízig, majd bömbölve röhögni kezdett. Lakatosné és Moravszkiné is kacagott. Tetszett nekik ez a megleckézettő színjáték, amit Szabó talált ki. Egyedül Moháné csóválta a fejét szánakozva. A jegyzőkönyvet összetépte, és bedobta a szeméttartóba.

– Itt jobbra, mutatja a Sóstóhegyi vasútállomásnál Moravszkiné. Ott lakunk.

Szabó kartárs azonban balra fordítja a kormányt.

– Hát te? Hová megyünk?

– Az állatpark parkolójába. Remek tisztások vannak vele szemben.

– Ó... az gimnazistáknak való – mondja Moravszkiné, csalódottan, hogy a férfi még egy motelszobát is sajnál kivenni.

Szabó megállítja a Polski Fiatját az állatpark kerítésének sarkában. Az ablakot lehúzza. Kellemes erdei szellő hatol be.

– Felőlem csinálhatjuk itt is – és benyúl a nő szoknyája alá.

Bár este van, a kerítésen túlról szarvasok és őzek figyelik őket. Úgy tűnik, az emberi feromonok rájuk is hatással vannak.

